

SIVISTYS- JA HYVINVOINTIKESKUS

Vastuuhenkilö: sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja

Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2024

Merkittävimmät toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2024 olivat seuraavat:

Kansallisen sivistyksen teemavuosi näkyi Loviisassa muun muassa Taideohjelman valmistelussa aktiivisena vuoropuheluna ja kuntalaisia osallistavana prosessina. Kirjasto- ja kulttuuritilojen tarve sai paljon julkisuutta Tilaa kulttuurille –tilaisuudessa 15.3.2024. Osallisuuden edistäminen ilmeni erityisesti kulttuurin asiantuntijoiden työryhmän kokoontumisten, kulttuurin aamukahvitilaisuuksien ja erilaisten tapahtumien järjestämisen, tai eri hankkeiden yhteistyökumppanuuden eri muodoissa.

Taiteen edistämiskeskus (Taike) myönsi 20.12.2024 Loviisan kaupunkikeskustaan rakennettavan päiväkodin taiteeseen 50 000 euroa vuosille 2025–2026. Uuden päiväkodin nimiprosessi loppuvuodesta 2024 oli erityisesti lapsia ja muita kuntalaisia osallistava. Osallistavaa menetelmää hyödynnettiin myös kulttuuripalvelujen kehittämiseen tarkoitetun perinnön käyttämiseksi. Kulttuuripalvelujen kehittämiseen on kaupunki saanut perintöä yhteensä 410 391,57 euroa (diaari 571/02/2017). Kyläyhdistysten tai kylien etua puoltavien myös yksittäisten henkilöiden ehdotuksia (34) kylien hyväksi käsitteli kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta liki kaikissa vuoden 2024 kokouksissaan. Perinnön hyödyntämistoimenpiteet kulttuuripalvelujen kehittämiseksi jatkuvat tulevina vuosina.

Työ toimintakulttuurin rakentamiseksi toimivaksi yhteistyöksi Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa jatkui vuonna 2024. Yhteisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tahtotilan ja tavoitteiden läpikäynti järjestyi hyvinvointialueen toimijoiden kutsusta 28.5.2024. (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021 § 7). Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen palveluverkosta antoi Loviisan kaupunki keskusten johtavien viranhaltijoiden ja keskeisten työntekijöiden välisenä yhteistyönä valmistellun lausunnon 7.11.2024 mennessä. Alueellinen työllisyyden ja kotoutumisen verkosto on vuoden 2024 aikana työstänyt Porvoon työllisyysalueen yhteistä työllisyyden ja kotoutumisen yhdyspintatyön käsikirjaa asiantuntijoiden työkaluksi. Myös kotoutumisohjelman päivitys valmistui vuoden 2024 loppuun mennessä. Maahanmuuttopalvelujen henkilöstö valmistautui yhteistyön ja koulutuksen avulla vuoden 2025 alusta voimaan tulleeseen kotoutumislain uudistukseen. Kuntakohtainen opiskeluhuollon ohjausryhmä kokoontui vuoden 2024 aikana yhteensä kahdeksan kertaa. Kuntien ja Itä-uudenmaan hyvinvointialueen yhteistyö ja toiminta vahvistui myös alueellisen opiskeluhuollon ohjausryhmän säännöllisten kokoontumisten ja työryhmätyöskentelyjen myötä. Vuoden 2024 aikana myös varmistui, että nuorten moniammatillinen ohjaus- ja palveluverkosto on soveltuvin toimimaan Loviisan kaupungin kuntakohtaisena lasten ja nuorten hyvinvointiryhmänä on vuoden 2025 alusta.

Yhteistyökuntien kanssa neuvoteltiin muun muassa vapaan sivistystyön järjestämistä koskevasta sopimuksen päivittämisestä liitteellä 1.1.2025 alkaen (KV 11.12.2024, § 151) ja yhteisen koulutoimen uudesta sopimuksesta (KV 11.12.2024, § 152).

Laadukkaiden peruspalvelujen tuottaminen näkyi vuoden 2024 aikana päivitettyjen toimintasuunnitelmatavoitteiden myötä myös muun muassa valtakunnallisena Lapsiystävällinen kunta –tunnustuksena 24.9.2024 Loviisan kaupungille. Suomen UNICEF ry kiitti Loviisaa erityisesti seuraavista asioista:

- Lapsiystävällinen kunta -työtä on koordinoitu ja edistetty sitoutuneesti ja määrätietoisesti. Lapsiystävällinen kunta -koordinaatioryhmän kokoonpanossa on huomioitu laajasti kunnan, järjestöjen ja luottamushenkilöiden edustus.

- Loviisassa on otettu upeita edistysaskeleita lapsen oikeuksiin liittyvässä viestinnässä. Viestinnän strategiaa ja suunnitelmaa on tehty yhdessä nuorten kanssa.
- Lasten ja nuorten osallisuuden lisäämiseksi on tehty erinomaista työtä. Erityisesti Suomen UNICEF ry halusi nostaa esiin lapsiparlamentin toiminnan käynnistämisen. Loviisan lapsiparlamenttitoiminnan käynnistäminen on ollut kunnassa iso työ, jota on tehty esimerkillisesti yhdessä lasten ja nuorten kanssa. Lapsiystävällinen kunta -kehittämistyön ansiosta Loviisassa asuvien lasten ja nuorten vaikuttamismahdollisuudet ovat parantuneet aidosti.
- Loviisassa on tehty toimintasuunnitelmakauden aikana tärkeitä, lapsiystävällisen hallinnon varmistavia päätöksiä, esimerkiksi on otettu käyttöön lapsivaikutusten arvioinnin sähköinen työkalu.

Sivistys- ja hyvinvointikeskus panosti edelleen henkilöstön terveysperusteisten poissaolojen vähentämiseen. Vuoden 2024 poissaolot vähenivät vuoteen 2023 verrattuna yhteensä 1 490 päivällä. Terveysperusteisia poissaoloja oli sivistys- ja hyvinvointikeskuksen henkilöstöllä vuonna 2023 yhteensä 8 016 kalenteripäivää, kun vuonna 2024 niitä oli 6 526 kalenteripäivää.

Ennakointiryhmän (KSL 25.1.2023, § 9) ehdotukset lähiajan, keskipitkän ajan ja pitkän aikavälin tavoitteiksi lasten ja nuorten tulevaisuuden varalle tulivat kaupunginhallituksessa (17.6.2024, § 194) merkityksi tiedoksi. Tämän kokonaisuuden kaupunginvaltuusto (11.12.2024, § 493) hyväksyi sivistys- ja hyvinvointikeskuksen painopisteiksi vuodelle 2025.

Tulevaisuudesta

Tarpeisiin tulee edelleen vastata suunnittelemalla eri koulutus- ja uramahdollisuuksia yhdessä eri sidosryhmien kanssa. Moniammatillisen yhteistyön keinoin on vastattava lisääntyneisiin mielenterveysongelmiin ja tuen tarpeeseen riittävän vahvaa tukea antaen. Tietoon, tietoturvaan ja tietojärjestelmiin liittyvät riskit on jatkossakin ehkäistävä suunnitelmallisesti.

Esihenkilöt joutuvat käyttämään entistä enemmän työaikaan henkilöstöhallinnollisiin tehtäviin johtuen muun muassa sijaisjärjestely- ja palvelusuhdeasioiden hoitotarpeista. Lisäksi työmäärän kasvuun ja palvelujen tuottamiseen vaikuttavat maahanmuuttopalveluiden moninaisuus ja edelleen jatkuvat mielen terveyden haasteet sekä ympäristössä että työyhteisössä. Viestinnän tarve eri sidosryhmille päivittäisessä työssä on myös huomattavan suuri. Edelleen on jatkuvaa huomiota kiinnitettävä palveluiden riittävään turvaamiseen tilanteessa, jossa rakennusten kuntoon liittyvät riskit voivat olla merkittävät. On lisäksi varauduttava nopeisiin muutostarpeisiin myös tilojen käytön suhteen.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2024

Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen tuloslaskelma

Keskuksen kaupunginvaltuustoon nähden sitova määräraha on ulkoinen toimintakate.

Sivistys- ja hyvinvointikeskus

	TALOUSARVIO 2024	TALOUSARVIO- MUUTOKSET	TALOUSARVIO 2024 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TILINPÄÄTÖS 2024	POIKKEAMA
Myyntituotot	1 559 204		1 559 204	2 189 866	630 662
Maksutuotot	685 800		685 800	659 980	-25 820
Tuet ja avustukset	755 700		755 700	1 356 631	600 931
Vuokratuotot	35 000		35 000	42 111	7111
Muut toimintatuotot	7 500		7 500	155 664	148 164
Toimintatuotot yhteensä	3 043 204		3 043 204	4 404 252	1 361 048
Valmistus omaan käyttöön					
Henkilöstökulut	-25 395 068		-25 395 068	-24 659 789	735 279
Palveluiden ostot	-3 876 521		-3 876 521	-3 844 884	31 637
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 699 934		-1 699 934	-1 617 531	82 403
Avustukset	-732 000		-732 000	-597 924	134 076
Muut toimintakulut	-2 357 645		-2 357 645	-2 034 140	323 505
Toimintakulut yhteensä	-34 061 168		-34 061 168	-32 754 266	1 306 901
Toimintakate ulkoinen	-31 017 964		-31 017 964	-28 350 014	-2 667 950
<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>	<i>-166 948</i>		<i>-166 948</i>	<i>-164 201</i>	<i>2 747</i>
<i>Sisäiset erät</i>	<i>-9 434 665</i>		<i>-9 434 665</i>	<i>-9 425 034</i>	<i>9 631</i>
<i>Kustannuslaskennalliset erät</i>	<i>-2 210 877</i>		<i>-2 210 877</i>		

Toimintatuottojen toteutuminen

Tuloja kertyi noin 1 300 000 euroa budjetoitua enemmän.

Suurimmat tulokertymät syntyvät myyntituotoista sekä tuista avustuksista. Koulutuksen osa-alueella ylitys selittyy arvioitua korkeammista kotikuntakorvauksista sekä hyvinvointialueen korvauksista vaikeimmin vammaisten aamu- ja iltapäivähoidosta, jonka järjestämisvastuu siirtyi vuonna 2023 hyvinvointialueelle, mutta kaupunki on järjestänyt toiminnan. Varhaiskasvatuksen puolella varhaiskasvatuspaikkojen myynti muille kunnille on ollut arvioitua korkeampaa ja vaikuttanut

positiivisesti myyntituottoihin. Myös kansalaisopiston tulot olivat odotettua suuremmat, sillä toteutunut opiskelijamäärä oli arvioitua suurempi.

Tuen ja avustusten määrä hankkeille, jotka saavat ulkopuolista rahoitusta oli huomattavasti korkeampi kuin budjetoitu. Isoin yksittäinen hanke on vuoden aikana ollut Skapa-hanke, joka sai 270 000 jatkorahoitusta vuoden 2023 lopussa. Hanke jatkuu vuonna 2025. Keskus on saanut ulkopuolista hankerahoitusta sekä koulutuksen piirissä, varhaiskasvatuksessa että hyvinvointipalvelujen osalta. Tukiin ja avustuksiin on vaikuttanut positiivisesti myös maahanmuuton KEHA-keskuksen myöntämät laskennalliset korvaukset.

Toimintakulujen toteutuminen

Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen toimintakulut alittavat budjetoidun noin 1 300 000 eurolla.

Henkilöstökulujen osalta säästöä on syntynyt siivous- ja ruokapalvelujen osalta sekä koulutuksen osa alueella. Siivous- ja ruokapalveluissa säästöä ollaan saatu sisäisillä siirroilla ja joustavilla työjärjestelyillä eläköitymisten ja muiden poissa olojen yhteydessä. Henkilöstöä on palkattu myös työllistämispalvelujen kautta.

Palvelujen ostojen osalta säästöä on syntynyt lähinnä matkustus ja kuljetuspalvelujen osalta, sekä oppilaskuljetuksissa että muun matkustamisen vähenemisen yhteydessä.

Varhaiskasvatuksen osalta lasten kotihoidon tukea sekä yksityisen hoidon tukea maksettiin arvioitua vähemmän, mikä selittää säästön maksetuissa avustuksissa. Osallistumisaste kaupungin järjestämään varhaiskasvatukseen on korkea.

Muiden toimintakulujen osalta säästöä syntyi koulujen leasingvuokrien osalta, korkojen kääntyessä laskuun vuoden 2024 aikana.

Määrärahamuutokset

Vuoden aikana hyvinvointisuunnittelijan palkkamääräraha sivukuluineen on sisäisesti siirretty hyvinvointipalvelujen alaisuudesta koulutuspalveluihin käytettäväksi perusopetuksen suunnittelijan määräaikaiseen tehtävään 1.8.-31.12.2024 (viranhaltijapäätös 27.05.2024 § 16/2024). Lisämäärärahaa ei ole haettu eikä muita muutoksia määrärahoihin olla tehty.

Toimintakatteen toteutuminen

Keskuksen ulkoinen toimintakate alitti budjetoidun noin 2,7 miljoonalla eurolla. Alitus selittyy odotettua korkeammilla tuloilla sekä kulujen säästöistä.

Avaintavoitteiden toteutuminen vuonna 2024

Kaupunkistrategiasta ja toiminnan painopisteistä johdetut, kaupunginvaltuustoon nähden sitovat avaintavoitteet vuodelle 2023 ja toimintasuunnitelma niiden saavuttamiseksi

Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen toiminnan painopisteet:

1. ELINVOIMAINEN KAUPUNKI

KESKUKSEN AVAINTAVOITTEET (1 VUOSI)	Vastuualueen avaintavoitteet (lautakuntataso)	Toimintasuunnitelma / Keino	Vastuulautakunta /-henkilö	Toteuma 2024
Kaupungissa on vuoden 2024 lopussa yli 15 000 asukasta.				
Lisäämme kaupungin tunnettavuutta. Vaikutamme myönteisen kokonaiskuvan luomiseen.	Historiallinen Loviisa hurmaa elämyksillään ja kulttuuri-tarjonnallaan.	Museo tuottaa kiinnostavia näyttelyitä ja ylläpitää kulttuuri-ympäristö-kohteita, kuten vuoden 2024 aikana järjestettävä museon 120-vuotisjuhlanäyttely. Järjestämme monipuolisia ja laadukkaita kulttuuri-tapahtumia.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kulttuuri- ja vapaa-aika-toimen päällikkö	Museon 120-vuotisjuhlanäyttely avattiin 16.4.2024. Kulttuuri-tapahtumia on järjestetty noin 130.
	Lisäämme palvelujemme myönteistä näkyvyyttä viestintä-asiantuntijan avulla.	Luomme näkyvyyttä toiminnallemme sekä eri hankkeillemme, esimerkiksi keskustan uusi päiväkotito, Isnäsin koulukeskus ja Generalshagens skolan peruskorjaus.	Kasvatus- ja sivistyslautakunta, Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta ja sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja	Loviisan kaupunki sai valtakunnallista näkyvyyttä: Suomen UNICEFIN 24.9.2024 myöntämä Lapsiystävällinen kunta -tunnustus. OPH 29.11.2024 ja Kuntaliitto 3.12.2024: Loviisan perusopetuksen Digipolku on yksi Cygnaeus-palkinnon neljästä finalistista. Palkinto jaetaan tammikuussa 2025. Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johto jalkautui kyliin vuonna 2024: 12.3. Hommansby, 16.5. Koskenkylä ja 1.10. Liljendal. Hankkeista on

				tiedotettu, infoilta keskustan uudesta päiväkodista järjestettiin 31.1.2024. Olemme myös olleet aktiivisia sosiaalisessa mediassa ja tehostaneet yhteistyötä viestinnän kanssa. Viestintäsuunnittelija osallistuu viikoittain johtotiimin kokouksiin.
	Järjestämme kotoutumista tukevaa toimintaa.	Vuoden 2024 aikana valmistelemme uuden Loviisan kaupungin kotouttamisohjelman.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalauta-kunta ja sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja	Kotoutumishjelman päivitys valmistui vuoden 2024 loppuun mennessä. Asia esitellään toimielimille, kunhan ruotsinkielinen käännös valmistuu.
Edistämme matkailua ja pidämme koko kunnan elinvoimaisena ylläpitämällä ja vahvistamalla sen eri osien vahvuuksia.				
Varmistamme, että Loviisa tunnetaan hyvistä sivistys- ja hyvinvointipalveluistaan sekä kulttuuristaan.	Palvelumme ovat asiakaslähtöisiä ja kuntalaisten arkea tukevia.	Jatkamme kyläpäivien järjestämistä (Liljendalpäivä, Pernajapäivä, Kymijokipäivä) ja tarjoamme kulttuuri-tapahtumia kylissä. Varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus muodostavat yhdessä lapsen kehityksen ja oppimisen jatkumon ja perustan elinikäiselle oppimiselle. Eri toimijoiden suunnitelmallisella yhteistyöllä varmistamme, että lapsen oppimispolusta tulee eheä kokonaisuus, esim. koskien ”Digipolkua” sekä toimintasuunnitelmaa kielen tukemiseksi.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalauta-kunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja	Kesäkuussa 2024 järjestettiin Liljendalpäivät, elokuussa Pernajapäivät sekä Kymijoki-päivät. Varhaiskasvatukselle myönnettiin avustus 85 000 euroa VakaDigi -hankkeelle (OPH) digitaalisten oppimisympäristöjen edistämiseen. Koulutuksen Digipolku on toteutunut 100%. Varhaiskasvatus on palkannut kieli- ja kulttuuriopettajan 1.5. alkaen. Koulutus jatkaa lahjakkaiden oppilaiden tukemista sekä kehittää yrittäjyyskasvatusta.

<p>Hyödynnämme asunto-messujen tuomaa näkyvyyttä Loviisan tunnettavuuden parantamiseksi.</p>	<p>Ylläpidämme palvelujemme saamaa myönteistä näkyvyyttä.</p>	<p>Kehitämme palvelujemme markkinointia asuntomessujen tuoman kokemuksen perusteella. Reagoimme palveluhenkisesti meille tuleviin yhteydenottoihin.</p>	<p>Kulttuuri- ja vapaa-aikalauta-kunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja</p>	<p>Toimimme palveluhenkisesti ja vastaamme mahdollisimman pikaisesti kaikkiin meille tuleviin yhteydenottoihin. Kehitämme markkinointia ja viestintää yhdessä kaupungin viestintätiimin kanssa. Panostamme erityisesti siihen, että lapsille ja nuorille tarjolla olevista palveluista saa helposti tietoa, koska Loviisan kaupunki on mukana Suomen UNICEFin Lapsiystävällinen kunta-mallissa.</p>
<p>Ylläpidämme tasapainoista taloutta ja kohtuullista lainakantaa.</p>				
<p>Pysymme talousarviossa rakeenteelliset ja taloudelliset muutokset huomioiden.</p>	<p>Ratkaisuehdotuksemme ovat pitkäkestoisia.</p>	<p>Ennakointityöryhmän työn tuloksia tarkastellaan vuoden 2024 aikana.</p>	<p>Kulttuuri- ja vapaa-aikalauta-kunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja</p>	<p>Ennakointiryhmän (KSL 25.1.2023, § 9) ehdotukset lähiajan, keskipitkän ajan ja pitkän aikavälin tavoitteiksi lasten ja nuorten tulevaisuuden varalle tulivat kaupungin-hallituksessa (17.6.2024, § 194) merkityksi tiedoksi. Tämän kokonaisuuden on kaupunginvaltuusto (11.12.2024, § 493) hyväksynyt sivistys- ja hyvinvointikeskuksen painopisteeksi vuodelle 2025.</p>

Keskitymme toiminnan tehokkuuteen ja tuottavuuteen.	Henkilöstön määrä on optimaalinen.	Muutamme tehtävänkuvia ja sopeutamme henkilöstö-resursseja tarpeiden mukaan.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalauta-kunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja	Siivous- ja ruokapalveluissa henkilöstön määrä oli optimaalinen suhteessa olemassa olevien toimipisteiden määrään. Muun muassa henkilöstö-resursseja koskeva Harjurinteen koulua koskeva Helsingin yliopiston HY+:n selvitys valmistui määräaikaan – 31.12.2024 – mennessä, (Suomenkielinen koulutusjaosto 9.4.2024, § 24). Asian käsittely jatkuu vuonna 2025.
	Tilat ovat tarkoituksenmukaiset.	Olemme tiiviissä ja jatkuvassa yhteistyössä tilapalvelujen kanssa sekä keräämme käyttäjäpalautetta.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalauta-kunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja	Käyttäjäpalautetta on kerätty ja huomioita on tullut muun muassa saavutettavuuden osalta. Tilat eivät aina ole olleet tarkoituksen mukaiset tai esteettömät. Muun muassa Loviisan kansalaisopiston tilojen osalta asiaan on tulossa korjausta vuonna 2025.

2. HYVINVOIVAT ASUKKAAT JA VIIHTYISÄ KAUPUNKI

KESKUKSEN AVAINTAVOITTEET (1 VUOSI)	Vastuualueavaintavoitteet (lautakuntataso)	Toimintasuunnitelma / Keino	Vastuulautakunta /-henkilö	Toteuma 2024
Lapsiystävällisessä kunnassa huomioimme lapsen edun kaikessa toiminnassamme.				
Toteutamme Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelmaa ja lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa.	Lasten oikeudet ovat strukturoidusti esillä kuntaorganisaation eri tasoilla.	Kehitämme dokumentointia.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalauta-kunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja	Toteutunut. Suomen UNICEF myönsi 24.9.2024 Loviisan kaupungille ensimmäisen Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen. Loviisa sai kiitosta muun muassa: Loviisassa on tehty toimintasuunnitelma-kauden aikana tärkeitä, lapsiystävällisen hallinnon varmistavia päätöksiä, esimerkiksi on otettu käyttöön lapsivaikutusten arvioinnin sähköinen työkalu.
Huomioimme lapsiparlamentin toiminnassamme	Lapsiparlamentin asioita käsitellään toimieliimissä.	Tuemme lapsiparlamentin aktiivista toimintaa esimerkiksi aloitteen eteenpäin viemiseksi.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalauta-kunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja	Lapsiparlamentin 5.5.2023 aloitteen vuoksi koulujen ruokasalien viihtyisyyteen on panostettu kaupunginvaltuuston talousarviossaan hyväksymällä omalla määrärahalta vuoden 2024 aikana.
Edistämme laaja-alaisesti loviisalaisten hyvinvointia ja lähipalveluita yhdessä kuntalaisten kanssa.				
Toteutamme hyvinvointisuunnitelmaa.	Uusi hyvinvointisuunnitelma 2025–2028 valmistuu.	Hyvinvointisuunnitelman 2021–2024 arvioinnin pohjalta valmistelemme uutta hyvinvointisuunnitelmaa 2025–2028.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalauta-kunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja	Kaupunginvaltuusto 15.5.2024, § 53 hyväksyi olemassa olevan vuodesta 2023 alkavan hyvinvointisuunnitelman jatkamisen olemassa olevan valtuustokauden loppuun asti. Lisäksi kaupunginvaltuusto hyväksyi samalla

				toimenpidematriisin vuosille 2023–2025. Uuden hyvinvointisuunnitelman valmistelu on siten syytä aloittaa vuonna 2025.
Pidämme kulttuuria, liikuntaa ja urheilua arvossa sekä edistämme kolmannen sektorin toimintaa.				
Järjestämme monipuolisia tapahtumia hyödyntäen myös yhteistyöverkostoja.	Järjestämme monipuolisia tapahtumia hyödyntäen myös yhteistyöverkostoja.	Toteutamme päivitettyä liikuntapoliittista ohjelmaa sekä kulttuurin ja kulttuuri-matkailun edistämishjelmaa. Hyödynnämme kulttuurin asiantuntijatyöryhmää.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalauta-kunta, kulttuuri ja vapaa-aikatoimen päällikkö	<p>Kulttuurin asiantuntijatyöryhmä on kokoontunut aktiivisesti 3 kertaa.</p> <p>Liikuntapoliittinen ohjelma antaa raamit toiminnalle. Liikunnan ylikunnallista yhteistyötä on jatkettu. Lasten ja nuorten liikkumista ja harrastamista on edistetty muun muassa Liikkuva varhaiskasvatus ja Hauskaa harrastaa – Loviisan toimintamallien kautta. Liikuntapalvelut ovat järjestäneet erilaisia tapahtumia eri toimijoiden kanssa eri ikäisille ja erilaisille ihmisille.</p>
Tuemme paikallista aktiivisuutta.	Vaikuttamistoimielinten yhteistoiminta on aktiivista.	Järjestämme vaikuttamistoimielinten yhteisiä keskustelutilaisuuksia.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalauta-kunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja	<p>Vanhus- ja vammaisneuvoston edustaja osallistui Yhdistysfoorumien ikäihmisten hyvinvoinnin vuosikellon työpajaan keväällä 2024. Kaupungin esteettömyys-ryhmä järjesti havainnoi-van esteettömyyskartoituskävelyn keskustan alueella maaliskuussa 2024. Kävelyyn osallistui vammais- ja vanhusneuvoston edustajia. Nuorisovaltuustolla on edustaja</p>

				lapsiparlamentin kokouksissa. Kaikilla vaikuttamistoimielimillä oli yksi yhteinen kokous 2024. Tässä yhteiskokouksessaan vaikuttamistoimielinten edustajat painottivat, että vaikuttamistoimielimiä mahdollisesti koskevissa asioissa tulee ottaa ne ajoissa huomioon. Esimerkiksi lausuntojen pyytämisen vaikuttamistoimielimiltä riittävän ajoissa on hyvin tärkeää.
	Tuemme kulttuuria, liikuntaa ja urheilua.	Myönnämme avustuksia ja mahdollistamme toiminnan.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalauta-kunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja, kansalaisopiston rehtori	Suurin osa kaupungin avustuksista on myönnetty toukokuussa 2024. Olemme tukeneet taiteen perusopetusta sekä harrastamista SKAPA-hankkeen kautta. Kansalaisopisto on järjestänyt paikallisten toimijoiden kanssa luentoja, muun muassa puutarhakatemia.

Ehkäisemme nuorten syrjäytymistä.

Toteutamme nuorten moniammatillisen ohjaus- ja palveluverkoston toimintasuunnitelmaa.	Nuorten moniammatillinen ohjaus- ja palveluverkosto kokoontuu vähintään neljä kertaa vuodessa ja edistää toimintasuunnitelmansa toteutumista.	Vuoden 2023 tavoitteiden (Puututaan kiusaamiseen ja ehkäistään sitä. Edistetään nuorten terveyttä ja hyvinvointia. Vahvistetaan ehkäisevää päihdetyötä. Tavoitetaan nuori) toteuman ja tilastojen pohjalta laaditaan vuodelle 2024 toimintasuunnitelma.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalauta-kunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja	Nuorten moniammatillinen ohjaus- ja palveluverkosto (NOPA) kokoontui neljä kertaa vuoden 2024 aikana. NOPA järjestäytyi vuoden 2024 alusta uudella tavalla hyödyntäen Kuntaliiton Ysipykälä -hankkeen yhteistyöverkosto-toimintaa. Tavoitteena oli pilotoida uusia toimintamalleja yhdessä Lapinjärven kunnan kanssa. Verkostolle luotiin oma
---	---	---	---	--

				valmisteluryhmänsä, Nopanen. Valmisteluryhmän mielestä oli tärkeää tarttua ajankohtaisiin ilmiöihin, toteuttaa NOPA-verkoston lakisäätteisiä tehtäviä ja edistää Ysipykälä-hankkeen toimenpiteitä, kuten myös seurata 8.12.2023 kaupunginvaltuuston iltakoulussa sovittujen toimenpiteiden etenemistä. Vuoden 2024 toimintasuunnitelma toteutui Ysipykälä-hankkeen mukaisesti.
--	--	--	--	--

3. VAIKUTTAVA VARHAISKASVATUS JA KORKEATASOINEN KOULUTUS

KESKUKSEN AVAINTAVOITTEET (1 VUOSI)	Vastuualueen avaintavoitteet (lautakuntataso)	Toimintasuunnitelma / Keino	Vastuulautakunta /henkilö	Toteuma 2024
Koulutuksemme on hyvää, yksilöllistä, yhdenvertaista ja syrjinnästä vapaata. Varmistamme kaupungin lukiokoulutuksen ja kehitämme toisen asteen koulutusmahdollisuuksia kaikille, yhteistyössä koulutusta tarjoavien oppilaitosten kanssa.				
Huolehdimme että tilat, opetus ja opetusmateriaalit ovat yhdenvertaisia.	Huolehdimme että tilat, opetus ja opetusmateriaalit ovat ajan tasalla ja yhdenvertaisia.	Panostamme helppokulkuiseen, viihtyisään ja turvalliseen ympäristöön, kuten esimerkiksi valmistelemalla Generalshagens skolaniin hissiasennusta ja edistämällä kouluruokasalien viihtyisyyttä. Tuemme, että uusi ammatillisen koulutuksen toimintamalli voi alkaa Loviisassa.	Kasvatus- ja sivistyslautakunta, koulutuspäällikkö	Lapsiparlamentti nosti ruokasalit kehittämisen kohteeksi. Taide- ja sisustushankinnoilla on parannettu koulujen ruokasalien viihtyisyyttä. Hissimahdollisuus ja esteettömyys on jo huomioitu suurimmissa koulussa ja esteettömyyttä parannetaan jatkuvasti. Ammatillisen koulutuksen toimintamalli ei alkanut Loviisassa Careeriasta johtuvista syistä.

<p>Mahdollistamme oppilaiden osallistumisen koulun toiminnan kehittämiseen.</p>	<p>Oppilaat- ja opiskelijat kokevat olevansa osallisia.</p>	<p>Oppilaat ja opiskelijat osallistuvat toiminnan kehittämiseen oppilas- ja opiskelijakuntien sekä lapsiparlamentin kautta.</p>	<p>Kasvatus- ja sivistyslautakunta, koulutus-päällikkö</p>	<p>Oppilaskunnista ja lapsiparlamentista tullut vakiintunut toimintamuoto. Nuorisovaltuuston edustaja on ollut mukana poliittisissa toimieliin-kokouksissa.</p>
<p>Panostamme oppimisen merkitykseen ja lasten kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin.</p>	<p>Loviisalaiset lapset ja nuoret voivat hyvin ja heillä on edellytykset menestyä.</p>	<p>Taidekasvatus on olennaista lapsen kehitykselle, oppimiselle ja hyvinvoinnille. SKAPA-hanke jatkuu myös 2024. Hankkeen tavoitteena on nostaa taidekasvatuksen osuutta varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa, lisäämällä eri taideaineiden tarjontaa ja luoda enemmän mahdollisuuksia poikkitaiteellisen yhteistyön avulla.</p> <p>Pedagogisen työn lisäksi varhaiskasvatuksessa tehdään vanhemmuuden tukityötä.</p> <p>Tarjoamme Loviisan mallin mukaista kerhotoimintaa kaikissa kouluissa.</p>	<p>Kasvatus- ja sivistyslautakunta, koulutus-päällikkö, varhaiskasvatus-päällikkö</p>	<p>SKAPA-hankkeen jatkorahoitus 270 000 euroa on myönnetty. Hanke jatkuu ja toimintaa kehitetään vuoteen 2026 saakka.</p> <p>Varhaiskasvatus ja Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen lapsiperheiden sosiaalityö on tiivistänyt yhteistyötään lasten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin edistämiseksi.</p> <p>Yläkouluissa kaksi hyvinvointiohjaajaa ja koulunuorisotyöntekijä ovat edistäneet oppilaiden hyvinvointia. Lukiossa on toiminut lukiocoach. Loviisan malli on vakiintunutta toimintaa kaikissa kouluissa.</p>

Kehitämme jatkuvasti ja aktiivisesti toimintaamme yhdessä kuntalaisten kanssa.				
Haemme aktiivisesti hankerahoitusta lasten ja nuorten tarpeet huomioiden.	Olemme tunnistanee kehittämissen tarpeen ja muun muassa hankkeen avulla vastaamme siihen oikealla mitoituksella.	Hanke- rahoituksella varhais- kasvatuksessa kehitetään mm. erityisopettajille työparimallia. Työpareina työskentelevät varhais- kasvatuksen erityisopettajat toimivat työkuviensa mukaan joko konsultoivana tai yksittäisten ryhmien tai yksiköiden lisäresurssina kulloisenkin tarpeen mukaan. Jatkamme hyvinvointi- ohjaajatoiminnan kehittämistä.	Kasvatus- ja sivistyslauta- kunta, varhais- kasvatusta- päällikkö ja koulutus- päällikkö	Hankerahoituksella on palkattu kolmas varhaiskasvatuksen erityisopettaja, jonka avulla on saatu tehtäväkuvat tarkennettua lain hengen mukaiseksi. Hyvinvointiohjaaja- toiminta on jatkunut. Oppilaiden tukea on toteutettu tasa- arvohankkeen myötä.
Varhaiskasvatus on lapsen hyvän elämän, kehityksen ja oppimisen edistäjä.				
Pyrimme siihen, että yli kolmi- vuotiaiden lasten osallistumisaste kaupungin varhais- kasvatuksessa on vähintään 90 prosenttia.	Yli kolmi- vuotiaiden lasten osallistumis- aste kaupungin varhais- kasvatuk- sessa on vähintään 90 prosenttia.	Palvelu- järjestelmän rakenteilla mahdollistetaan varhais- kasvatukseen osallistumista.	Kasvatus- ja sivistyslauta- kunta, varhais- kasvatusta- päällikkö	Osallistumisaste on edelleen yli 90 prosenttia.
Palvelut ovat hyvin organisoituja ja laajasti saatavilla ympäri kaupunkia.				
Asiakas- tyytyväisyys on hyvällä tasolla.	Palvelut ovat hyvin organisoituja ja saatavilla.	Palvelujen oikea mitoitus suhteessa lasten ja oppilaiden määrään.	Kasvatus- ja sivistyslauta- kunta, varhais- kasvatusta- päällikkö ja koulutus- päällikkö	Varhaiskasvatuksen palvelut ovat olleet oikein mitoitettu, paikkoja on riittävästi eikä tyhjäkäyntiä ole. Perusopetuksen ryhmäkoot ovat tarkoituksenmukaiset.

				Loviisan lukiossa syksyllä 2023 sekä 2024 aloittaneet ovat toimineet kahdessa ryhmässä.
	Varmistetaan, että kaikkein pienituloisimmilla kuntalaisilla on mahdollisuus osallistua kansalaisopiston kursseille.	Haemme aktiivisesti projekti-rahoituksia ja kurssialennukset suunnataan heikoimmassa asemassa oleville.	Kasvatus- ja sivistyslautakunta, kansalaisopiston rehtori	Kansalaisopisto on saanut vapaan sivistystyön opintoseteliavustusta. Kurssialennukset ovat suunnattu heikommassa asemassa oleville.
	Koulutus on laadukasta.	Kehitämme kaikkia kouluja mm. kouluterveyskyselyn ja Teaviisarin tulosten perusteella.	Kasvatus- ja sivistyslautakunta, koulutuspäällikkö	Jokainen koulu on asettanut tavoitteet kouluterveyskyselyn perusteella.
Henkilöstömme on alansa asiantuntijoita.				
Varmistamme että henkilöstö täyttää kelpoisuusvaatimukset.	Muodollisesti kelpoisen henkilöstön osuus määräaikaisten osalta on vähintään 90 prosenttia.	Hyvän työnantajakuva antamiseksi tuemme kokonaisvaltaista viihtymistä työssä ja huolehdimme kilpailukykyisestä palkkatasosta.	Kasvatus- ja sivistyslautakunta, varhaiskasvatuspäällikkö ja koulutuspäällikkö	Muodollisesti kelpoisen henkilöstön osuus valtakunnallisessa vertailussa on ollut hyvä. Ammattiryhmien välillä on kuitenkin ollut eroja.
Tuemme henkilöstön osallistumista koulutuksiin.	Koulutussuunnitelma vastaa alan tarpeita.	Henkilöstö osallistuu koulutuksiin suunnitelman mukaisesti.	Kasvatus- ja sivistyslautakunta, varhaiskasvatuspäällikkö ja koulutuspäällikkö	Henkilöstö on osallistunut koulutuksiin suunnitelman mukaisesti, kuten esimerkiksi autismikoulutus, yhteisopettajuus, kommunikointi kuvien avulla, Eduhousen koulutukset, AI- ja työmotivaatiokoulutus.

4. SUJUVA PÄÄTÖKSENTEKO

KESKUKSEN AVAINTAVOITTEET (1 VUOSI)	Vastuualueavaintavoitteet (lautakuntataso)	Toimintasuunnitelma / Keino	Vastuulautakunta /-henkilö	Toteuma 2024
Päätösprosessimme on osaavaa, ennakoitavaa, avointa ja kunnioittavaa.				
Päätöksentekomme on osaavaa, sujuvaa, ennakoitavaa, avointa ja läpinäkyvää.	Saamme keskustella yhteisen linjan ja yhteisymmärryksen.	Valmistelemme asiat perustelujen hyvissä ajoin päätöksentekoon.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja	Ennakkokeskusteluja on käyty ennen varsinaista päätöksentekoa toimielimissä sekä puheenjohtajataapaamisissa ennen kokouksia.
Tiedotamme ajankohtaisista asioista eri kanavissa. Kuuntelemme kuntalaisten mielipiteitä ja toiveita sekä luomme mahdollisuuksia osallistumiselle.				
Käytämme monipuolisesti sekä perinteisiä tiedotuskanavia että sosiaalista mediaa tavoittaaksemme mahdollisimman suuren vastaanottajajoukon.	Edistämme osallistuvaa toimintakulttuuria.	Vastuualueet hyödyntävät monipuolisesti omia vuorovaikutusta mahdollistavia foorumeja kohderyhmän mukaan. Vuoden 2024 aikana ruokapalvelupäällikkö kuulee oppilaskuntien hallituksia ja lapsiparlamenttia.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja	Ruokapalvelupäällikkö on kuullut oppilaskuntien hallituksia ja lapsiparlamenttia huhtitoukokuun aikana. Huoltajia ja oppilaita on kuultu Wilmakyselyjen avulla tarvittaessa. Nuorisautoa voi kutsua sosiaalisen median kautta, minne tahansa Loviisassa. Loistava Loviisa uudenvuoden aaton valotapahtuma keräsi selkeästi suuremman osanottajamäärän kuin edellisinä vuosina.
Jatkamme osallistuvaa budjetointia.	Hyödynnämme vuoden 2023 kokemuksia osallistuvasta budjetoinnista.	Olemme mukana toteuttamassa osallistuvassa budjetoinnissa voittavaa ideaa.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja	Kulttuuripalvelut järjestivät yhteistyössä koulutuspalvelujen kanssa Ruukin liikennepuiston avajaiset 24.10.2024. Elinkeino- ja infrastruktuurikeskus vastasi voittaneen idean toteutuksesta. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta on neljässä vuoden 2024 kokouksessaan muun

				muassa tarkastellut kyläyhdistysten ja/tai kylien etua puoltavien kulttuuripalveluiden kehittämiseen tarkoitettun perintörahan (KH 7.2.2022, § 25) käyttöä 34 ehdotuksen joukosta osallistuvan budjetoinnin menetelmää hyödyntäen.
Kehitämme keskus-kohtaista tiedottamista.	Kehitämme keskus-kohtaista tiedottamista resurssien sallimissa puitteissa.	Otamme nuorisopassin, joka on nuorille tarkoitettu hyvinvointi-sovellus, käyttöön.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen päällikkö	Nuorisopassi oli kevään 2024 käytössä, mutta lakkautettiin syksyllä 2024 vähäisen tarjonnan vuoksi.
		Valmistaudumme koulutuksen vastuualueella Wilman ja Primuksen korvaavan DigiOne-sovelluksen käyttöönottoon.	Kasvatus- ja sivistyslautakunta, koulutus-päällikkö	DigiOnen käyttöönotto ei ole ajankohtainen hinnoittelun ja tuotekehityksen osalta.
		Varhaiskasvatuksessa otetaan käyttöön CGI Vesan viestintäpalvelu, joka sujuvoittaa henkilöstön ja lasten huoltajien välistä viestintää.	Kasvatus- ja sivistyslautakunta, varhaiskasvatus-päällikkö	CGI Vesan osalta viestintäpalvelu ei ole vielä valmis.
		Hyödynnämme viestintä-asiantuntijaa keskus-kohtaiseen ja ajankohtaiseen tiedottamiseen.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja	Olemme hyödyntäneet viestintäasiantuntijaa muun muassa johtotiimissä, kyläilloissa sekä hanketyöryhmissä.

Vaikutusten arviointi on luonteva osa päätösten valmistelua.				
Hyödynnämme vaikutusten arviointipohjia.	Koulutaudumme vaikutusten arvioinnin käyttöön.	Varmistamme, että kaikilla vastuualueilla tunnetaan lapsivaikutusten (LAVA) arviointi ja liikunta- ja liikkumisvaikutusten arviointia (LIVA).	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja	LAVA koulutus järjestettiin kaupungin esittelijöille ja valmistelijoille 8.4.2024. Kaupungin käytössä ollut sähköinen hyvinvointisuunnitelmatyöväline sisältää myös lapsivaikutusten arvioinnin. Kaupungin hallitus (12.8.2024 § 226) hyväksyi Lapsivaikutusten arvioinnin ohjeistuksen (LAVA) ja päätti toimittaa ohjeistuksen tiedoksi kaupungin kaikille toimielimille. LIVA-arvioinnin kehitys siirtyy vuoteen 2025.
Päätöksenteossa huomioimme kestävän kehityksen ja olemme hiilineutraali kaupunki vuonna 2035.				
Otamme kasvihuonekaasupäästönäkökulman huomioon kaikessa merkittävässä päätöksenteossa ja hankinnoissa.	Hankintaprosessissa suosimme hiilineutraaleja ja vähäpäästöisiä ratkaisuja.	Kaikessa toiminnassamme huomioimme kestäviä ratkaisua. Huomioimme hiilineutraalisuuden tulevan koulukuljetuskilpailutuksen valmistelussa.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja	Koulukuljetusten kilpailutus on toteutettu konsultin avulla ja varmistettu ympäristönäkökulman toteutuminen. Hyödynnämme edelleen ekologisia kangaskäsi-pyyhkeitä eri toimipisteissä.
Noudatamme suunnitelmaa päästöjä vähentävistä toimenpiteistä, täydennämme suunnitelmaa lisätavoitteilla ja laadimme vastaavan suunnitelman investoinneista.	Tulevissa investointihankkeissamme noudatamme kaupungin suunnitelmaa päästöjä vähentävistä toimenpiteistä.	Tulevat investoinnit ovat muun muassa keskustan uusi päiväkotikirjasto ja liikuntahalli. Kyseiset hanketyöryhmät huomioivat kaupungin tavoitteet päästöjen vähentämiseksi.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja	Uusi keskustapäiväkoti on suunniteltu A-energialuokituksen kriteerien mukaisesti.

Liitymme kunta- alan energia- tehokkuus- sopimukseen.	Vähennämme energia- kulutusta.	Kannustamme koko keskuksen henkilöstöä tietoisesti vähentämään energian- kulutustaan.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalauta- kunta, kasvatus- ja sivistyslautakunt a, sivistys- ja hyvinvointi- keskuksen johtaja	Huomioimme arkisissa toiminnoissa energia- kulutuksen ja henkilö- kuntaa kannustetaan sähköisten yhteiskäyttö- autojen hyödyntämiseen.
Kaksikielisyys on elinvoimaista.				
Annamme palveluita molemmilla kielillä.	Annamme palvelua asiakkaan toivomalla kielellä suomeksi tai ruotsiksi.	Loviisan kansalaisopisto järjestää henkilöstölle kielikursseja.	Kasvatus- ja sivistys- lautakunta, kansalaisopiston rehtori	Kansalaisopisto järjesti EKI-keskukselle kaksi ruotsinkielenkurssia ja yhden suomen kielen kurssin keväällä 2024. Siivoushenkilöstölle järjestettiin suomenkielenkurssi syksyllä 2024.
		Tapahtumamme ovat lähtökohtaisesti kaksikielisiä.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalauta- kunta, kulttuuri- ja vapaa- aikatoimen päällikkö	Pääsääntöisesti kaikki tapahtumamme ovat olleet kaksikielisiä, lukuun ottamatta tiettyjä yksikielisiä tapahtumia.

5. ARVOSTETTU HENKILÖSTÖ

KESKUKSEN AVAINTAVOITTEET (1 VUOSI)	Vastuualueavaintavoitteet (lautakuntataso)	Toimintasuunnitelma / Keino	Vastuulautakunta /-henkilö	Toteuma 2024
Edistämme henkilöstön hyvinvointia, työssä viihtymistä ja työkykyä kaikessa toiminnassamme.				
Käytämme eri keinoja henkilöstön voimavarojen vahvistamiseksi ja työkuormittavuuden hallitsemiseksi.	Vahvistamme työkyvyn tukitoimia.	<p>Toimimme Loviisan kaupungin Aktiivisen tuen mallin mukaisesti. Hyödynnämme muun muassa seuraavia keinoja: työnohjaus, Hyvän mielen työpaikka, Tyhy- aktivaattorit ja Auntie. Tapaamme säännöllisesti työterveys-huollon kanssa seurataksemme henkilöstön hyvinvointia.</p> <p>Vaateraha varhaiskasvatuksen henkilöstölle lisää Loviisan kaupungin veto-voimaisuutta työnantajana ja on konkreettinen käden-ojennus työ-olojen parantamisen suuntaan, sekä osoitus varhaiskasvatuksen ammattilaisten työn arvostamisesta.</p>	Kulttuuri- ja vapaa-aikalauta-kunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja	<p>Toimintamme on aktiivisen tuen mallin mukaista.</p> <p>Vaateraha maksettiin varhaiskasvatuksen henkilöstölle ensimmäisen kerran kesäkuussa. Vaateraha laajenee koulunkäynnin ohjaajien ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajille 1.1.2025 alkaen.</p>
Henkilöstömme määrä ja osaaminen on mitoitettu suhteessa tehtäviin. Varaamme riittävästi aikaa esihenkilötehtäviin.				
Henkilöstökyselyn tulosten perusteella vähintään 80 prosenttia työntekijöistä ja	Vähintään 80 prosenttia työntekijöistä ja esi-henkilöistä kokee, että heillä on	Henkilöstön työaika seurataan kaikilla tasoilla. Työajan riittämättömyys	Kulttuuri- ja vapaa-aikalauta-kunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja	Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen esihenkilöt osallistuivat 20.5.2024 KT:n koulutukseen Esihenkilön työsuojeluvastuut ja

<p>esihenkilöistä kokee, että heillä on riittävästi aikaa työtehtävien suorittamiseen.</p>	<p>riittävästi aikaa työtehtävien suorittamiseen.</p>	<p>tunnistetaan ja siihen puututaan.</p>	<p>hyvinvointikeskuksen johtaja</p>	<p>työterveyshuollon koulutukseen 7.2. ja 5.3.2024. Työajan riittämättömyydestä ja mahdollisista toimenpiteistä keskusteltiin asian kuntoon saattamiseksi. Eräiden esihenkilöiden osalta on tunnistettu liiallinen työmäärä. Tähän on puututtu määräraha-siirroin, tehtävien jakamisella ja mahdollistamalla lomien pitäminen sisäisin järjestelyin. Asiaan tulee paneutua myös vuoden 2025 aikana.</p> <p>Kevan 13.–30.9.2024 henkilöstökyselyn tulosten mukaan sivistys- ja hyvinvointikeskuksen 347 työntekijän (506 työntekijästä) arviointi antoi vastausten keskiarvon 3,6 väittämälle “Minulla on tarpeeksi aikaa saada työni tehdyksi”. Tulos oli vuoden 2024 verrokkien paras. Vuonna 2023 vastaava keskiarvo oli 3,5. (Kevan kyselyssä hyödynnettiin viisiluokkaista vastausasteikkoa, jossa 1=täysin eri mieltä... 5=täysin samaa mieltä.) Tavoite 80 % ei ole täytynyt vuonna 2024, vaikka parannusta edelliseen vuoteen on saatu.</p>
--	---	--	-------------------------------------	--

<p>Henkilöstökyselyn tulosten perusteella vähintään 80 prosenttia kokee, että he voivat käyttää tietojansa ja taitojaan työssään.</p>	<p>Vähintään 80 prosenttia työntekijöistä ja esihenkilöistä kokee, että he voivat käyttää tietojansa ja taitojaan työssään.</p>	<p>Edistämme työntekijöiden itsetuntemustaan vuorovaikutuksen ja erilaisten itsearviointimenetelmien avulla, koska hyvä itsetuntemus luo pohjan työhyvinvoinnille ja työkyvylle.</p>	<p>Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja</p>	<p>Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen esihenkilöt osallistuivat työterveyshuollon esihenkilövalmennukseen 7.2. ja 5.3.2024. Koulutuksessa korostui myös itsetuntemuksen osuus.</p> <p>Kevan 13.–30.9.2024 henkilöstökyselyn tulosten mukaan sivistys- ja hyvinvointikeskuksen 347 työntekijän (506 työntekijästä) arviointi antoi vastausten keskiarvon 4,3 väittämälle "Voin käyttää tietojani ja taitojani monipuolisesti". Vuonna 2023 vastaava keskiarvo oli sama, 4,3. (Kevan kyselyssä hyödynnettiin viisi-luokkaista vastausasteikkoa, jossa 1=täysin eri mieltä... 5=täysin samaa mieltä.)</p> <p>Tavoite 80 % ei ole täyttynyt vuonna 2024.</p>
<p>Jokainen työntekijä tuntee tulevansa kuulluksi ja työtä kehitetään yhdessä henkilöstön kanssa.</p>				
<p>Henkilöstökyselyn tulosten perusteella vähintään 90 prosentista vastaajista kokee, että heillä on mahdollisuus vaikuttaa omaan työhönsä.</p>	<p>Liitämme oman osaamisemme muiden osaamiseen ja hyödynnämme muiden asiantuntemusta.</p>	<p>Kevan henkilöstökyselyn tulosten perusteella kehitämme työtä yhdessä henkilöstön kanssa. Edistämme verkostoitumistaitoja.</p>	<p>Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja</p>	<p>Verkostoitumistaitoja on edistetty kevään 2024 KT:n ja työterveyshuollon koulutuksiin osallistumalla.</p> <p>Kevan 13.–30.9.2024 henkilöstökyselyn tulosten mukaan sivistys- ja hyvinvointikeskuksen 347 työntekijän (506 työntekijästä) arviointi antoi vastausten keskiarvon 3,9</p>

				<p>väittämälle "Voin vaikuttaa työtäni koskeviin asioihin". Vuonna 2023 vastaava keskiarvo oli sama, 3,9. (Kevan kyselyssä hyödynnettiin viisi-luokkaista vastausasteikkoa, jossa 1=täysin eri mieltä... 5=täysin samaa mieltä.)</p> <p>Tavoite 90 % ei ole täyttynyt vuonna 2024.</p>
Laadimme työn tavoitteet ja päämäärät yhdessä henkilöstön kanssa ja arvioimme vuosittain työkuvien, työtehtävien ja työprosessien ajantasaisuutta ja toimivuutta.				
Tehtäväkuvat ovat ajan tasalla.	Tehtävän-kuvat ovat ajan tasalla ja varaamme aikaa uuden oppimiseen.	Päivitämme tehtäväkuvia osaamisen ja työelämän tarpeiden osalta.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja ja päälliköt	Tehtäväkuvat ovat päivitetty.
Jokaisen työntekijän kanssa käydään vuosittain kehityskeskustelu. Lisäksi voidaan käydä työyhteisön yhteisiä ryhmäkehityskeskusteluja.	Jokaisen työntekijän kanssa on käyty kehityskeskustelu.	Kehityskeskustelut käydään vuosittain.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja ja päälliköt	Kehityskeskustelut käydään kalenterivuoden aikana, joko keväällä tai syksyllä.
Tuemme henkilöstöä muuttuvassa maailmassa ja työympäristössä.				
Henkilöstön koulutus on suunnitelmallista ja vastaa tarpeita.	Koulutus-suunnitelma vastaa alan tarpeita.	Mahdollistamme edellytyksiltään erilaisten työntekijöiden oppimisen.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, kasvatus- ja sivistyslautakunta, sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja ja päälliköt	Olemme huomioineet erilaiset tuen tarpeet ja koulutustarpeet ja vastanneet niihin yksilöllisesti.

SIVISTYS- JA HYVINVOINTIKESKUS VASTUUALUEITTAIN

Hallinto ja kehittäminen

Vastuuhenkilö: sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja

Toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2024

Henkilöstön työhyvinvointikyselyn (13.9.–30.9.2024) mukaan hallinnon yksikön vastaajista kaikki (100 %) suosittelisivat nykyistä työpaikkaa tuttavalleen, kun koko kaupungissa 82,2 % tekisi tämän. Houkuttelevan työntajakuvan antaminen on jatkuvaa kehittämistä. Mielikuvaan vaikuttavat nykyisten ja entisten työntekijöiden kokemukset, ihmisten kohtaaminen ja heidän kokemansa arvostus.

Hallinnon ja kehittämisen toiminta oli vuonna 2024 kustannustehokasta ja joustavaa, kuten tilinpäätösluvutkin osoittavat. Palvelutarjontaa arvioitiin jatkuvasti suhteessa palvelutarpeeseen, väestöllisiin muutoksiin ja ennusteisiin.

Siivous- ja ruokapalvelu kaupungin omana palveluna tuotettuna tukitoimena tuotti ekologisesti kestäviä ja kustannustehokkaita siivous- ja ruokapalveluja.

Sivistys- ja hyvinvointikeskuksen vuoden 2024 terveysperusteiset poissaolot vähenivät vuoteen 2023 verrattuna yhteensä 1 490 kalenteripäivällä. Kuitenkin erityisesti siivous- ja ruokapalveluiden henkilöstön tuki- ja liikuntaelinsairaudet ovat vuoden 2024 aikana lisääntyneet. Osaavaa henkilöstöä tarvittiin kuitenkin kaikkiin varhaiskasvatuksen, koulujen, vapaa-aikatoimen ja virastojen yksiköihin samanaikaisesti. Siivous- ja ruokapalvelupäällikön joustava yhteistoiminta henkilöstösiirtojen tekemiseksi yksiköiden esihenkilöiden kanssa mahdollisti ajantasaisen ruoka- ja siivouspalvelun. Yksittäisinä päivinä vuoden aikana ruokapalvelu joutui käyttämään teollisuuden valmisruokia ja muuttamaan ruokalistoja. Siivous- ja ruokapalvelussa jouduttiin reagoimaan tilanteisiin nopeasti siirtämällä henkilöstöä eri kohteisiin, esimerkiksi virastosiivouksesta päiväkotiin, koska henkilöstövajetta oli aika ajoin runsaasti. Siivous- ja ruokapalvelut tarjosivat kohteissa työharjoittelu- ja työssäoppimispaikkoja sekä mahdollisuuden oppisopimuskoulutukseen osaavan työvoiman saamiseksi.

Ruokapalvelupäällikkö kiersi kevätlukukaudella 2024 kaikki koulut yhdessä Lapsiystävällinen kunta –koordinaattorin kanssa. Oppilaskuntien hallitusten edustajien kanssa keskustelujen ansioista koulujen ruokalistaa uusittiin keväällä 2024 oppilaiden toiveita kuunnellen. Kasvisruokavaihtoehtoja on vuoden 2024 aikana lisätty. Haasteena on ollut muun muassa ruokahävikin ennakoinnattomuus. Kasvisruokavaihtoehdon lisäämiseen panostus jatkuu vuoden 2025 kevätlukukaudella yhdessä rehtorien ja oppilaiden kanssa.

Lapsiparlamentin 5.5.2023 tekemän ehdotuksen perusteella vuodelle 2024 varattu 10 000 euroa koulujen ruokasalien viihtyvyyden parantamiseksi käytettiin lapsiparlamentin ehdotusten mukaisesti ruokasalien taiteeseen, allergisoimattomien kasvien ja tekstiilien tuomaan esteettiseen elämykseen.

Erityisesti siivous- ja ruokapalvelun työntekijöiden työkyvyn edistämiseen kannattaa kiinnittää vuonna 2025 erityistä huomioita, muutoin he eivät jaksakaan työssään eläkeikänsä saakka. Toimenpideprosessiasiaa on 23.10.2024 esille tulleen tiedon pohjalta valmisteltu työsuojelu- ja yhteistoimintaryhmälle työntekijöiden fyysisen toimintakyvyn edistämiseksi.

Riskiarvio

Jatkossakin palveluiden jatkuvana haasteena on saada ammattitaitoista henkilöstöä. Voimavarojen (henkilöstö ja talous) riittämättömyys vaikeuttaa laki- ja toimintaympäristön muutosten aiheuttamiin haasteisiin vastaamista.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2024

Hallinto ja kehittäminen

	TALOUSARVIO 2024	TALOUSARVIO- MUUTOKSET	TALOUSARVIO 2024 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TILINPÄÄTÖS 2024	POIKKEAMA
Toimintatuotot	1 700		1 700	4 308	2 608
Valmistus oman käyttöön					
Toimintakulut	-3 685 255		-3 685 255	-3 445 639	239 616
Toimintakate ulkoinen	-3 683 555		-3 683 555	-3 441 331	242 224
<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>	<i>-151 602</i>		<i>-151 602</i>	<i>-149 637</i>	<i>1 965</i>
<i>Sisäiset erät</i>	<i>3 538 757</i>		<i>3 538 757</i>	<i>3 444 166</i>	<i>-94 591</i>
<i>Kustannuslaskennalliset erät</i>	<i>74 505</i>		<i>74 505</i>		

Vastuualueen ulkoinen toimintakate alittaa budjetoidun. Alitus selittyy henkilöstökulujen säästöistä, joita on saatu aikaan sisäisillä siirroilla ja joustavilla työjärjestelyillä eläköitymisten ja muiden poissaolojen yhteydessä. Henkilöstöä on palkattu myös työllistämispalvelujen kautta.

Yksikkökustannukset, suoritteet ja tunnusluvut (informatiivinen tieto) (ulkoiset)

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutuma 2024
Nettomenot, euroa/asukas	21,3 ulk.	22,7 ulk.	19,7 ulk.

Kasvatus- ja sivistyslautakunnan jäsenet ja varajäsenet

Varsinaiset jäsenet	Läsnä/kokousten lukumäärä	Henkilökohtaiset varajäsenet	Läsnä
KV 17.8.2021 § 9			
Emmi-Liina Vakkuri-Johansson, pj	9/12	Anne Sokka-Tuomala	2
Jari Kekkonen, vpj.	7/12	Veli-Matti Mettinen	4
Kerstin Häggblom	12/12	Miia Hento, ero myönnetty 14.2.2024 Anette Lindblom, valittu 14.2.2024	
Nina Björkman-Nystén	12/12	Carina Stenbacka, ero myönnetty 18.9.2024 Jonna Hinttaniemi, valittu 18.9.2024	
Thomas Rosenberg	10/12	Tomas Nyström	
Roger Wide	7/12	Stefan Thesslund	
Meri Lohenoja, ero myönnetty 18.9.2024 Henry Laitinen, valittu 18.9.2024	7/12 3/12	Annika Lindfors	2
Hanna Hurtta	12/12	Leena Viikari	
Immo Stenberg	12/12	Janne Immonen, ero myönnetty 11.10.2024 Henry Ruotsalainen, valittu 11.10.2024	

Kasvatus- ja sivistyslautakunnan suomenkielisen jaoston jäsenet ja varajäsenet

Varsinaiset jäsenet	Läsnä/kokousten lukumäärä	Henkilökohtaiset varajäsenet	Läsnä
KV 17.8.2021 § 10			
Kekkonen Jari, pj	5/5	Mettinen Veli-Matti	
Hurtta Hanna, vpj.	5/5	Viikari Leena	
Länsipuro Janne	0/5	Noroviita Erja	2
Meri Lohenoja, ero myönnetty 18.9.2024 Henry Laitinen, valittu 18.9.2024	4/5 1/5	Lindfors Annika	
Vakkuri Johansson Emmi-Liina	4/5	Sokka-Tuomala Anne, ero myönnetty 15.5.2024 Päivi Bärlund, valittu 15.5.2024	1
Tuomala Kalle-Oskar, ero myönnetty 15.5.2024 Sokka-Tuomala Anne, valittu 15.5.2024	0/5 2/5	Annika Fellman	2
Hovi Antti	4/5	Yläräkkö Juuso	
Stenberg Immo	5/5	Janne Immonen, ero myönnetty 11.10.2024 Henry Ruotsalainen, valittu 11.10.2024	
Konttinen Lisbeth	4/5	Jungner Hans	
Sauli Silfvast, Lapinjärvi	0/5	Aalto Tuija	

Kasvatus- ja sivistyslautakunnan ruotsinkielisen jaoston jäsenet ja varajäsenet

Varsinaiset jäsenet	Läsnä/kokousten lukumäärä	Henkilökohtaiset varajäsenet	Läsnä
KV 17.8.2021 § 10			
Häggbloom Kerstin, pj	6/6	Miia Hento, ero myönnetty 14.2.2024 Anette Lindblom, valittu 14.2.2024	
Thomasson Daniel, vpj.	5/6	Korhonen Pasi	
Björkman-Nystén Nina	5/6	Stenberg Pamela	
Carina Stenbacka, ero myönnetty 18.9.2024	4/6	Sederholm Eva	
Jonna Hinttaniemi, valittu 18.9.2024	1/6		
Rosenberg Thomas	6/6	Nyström Tomas	
Wide Roger	0/6	Karlsson Håkan, ero myönnetty 13.11.2024 Eriksson Mats, valittu 13.11.2024	1
Thesslund Stefan	6/6	Grundström Ben	
Lindfors Annika	5/6	Virtanen Maria	
Karvonen Juha	4/6	Österman Anton	
Fabritius Mikaela, Myrskylä	4/6	Petas Heidi	
Nygård Jonna, Lapinjärvi	2/6	Kalenius Maria	

Varhaiskasvatus

Vastuuhenkilöt: varhaiskasvatuspäällikkö, yksikön johtajat

Toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2024

Lakisääteisen henkilöstön määrä on tammi- heinäkuun aikana ollut aiempia vuosia hieman suurempi, koska alle kolmivuotiaiden varhaiskasvatuksessa olevien lasten osuus jatkoi kasvuaan. Valtakunnalliset ratkaisut ja osallistumista lisäävät toimet ovat tältä osin onnistuneet.

Varhaiskasvatuksessa tulee tarjota tukea yhä useammalle lapselle. Tuen tarve voi vaihdella vähäisestä vahvempaan, ja monesti lapsi tarvitsee monenlaista tukea yhtä aikaa. Hankerahoituksella palkattiin määräaikainen erityisopettaja ajalle 1.8.2023–31.12.2024 helpottamaan tilannetta. Myös varhaiskasvatuksen ohjaajia on jouduttu lisäämään.

Varhaiskasvatuslain (540/2018) 37. §:n mukaan 1.1.2030 alkaen päiväkodissa kasvatukseen-, opetus- ja hoitotehtävissä toimivasta 35 §:ssä tarkoitettua henkilöstöstä vähintään kahdella kolmasosalla tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin kelpoisuus, josta vähintään puolella varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus. Muilla tulee olla vähintään varhaiskasvatuksen lastenhoitajan kelpoisuus. Loviisassa yksi kolmasosa päiväkotien kasvatushenkilöstöstä on varhaiskasvatuksen opettajia. Jotta Loviisan varhaiskasvatuksessa varmistetaan lakisääteinen henkilöstörakenne 2030 vuoden alusta alkaen, on tulevat rekrytoinnit suunniteltava tarkasti. Kaikkiin varhaiskasvatuksen opettajan ja sosionomin tehtäviin ei olla saatu muodollisesti kelpoisia henkilöitä, joten ne on täytetty määräaikaaisesti.

Varhaiskasvatuksessa tulee olla mahdollisuus tarjota tukea yhä useammalle lapselle, tästä johtuen erityisopettajatehtävien määrää kasvatettiin 1.8.2024 alkaen. Erityisopettaja on mukana suunnittelemassa, toteuttamassa ja arvioimassa lapsen varhaiskasvatuksen arkeen tarvittavia tukimuotoja. Erityisopettaja tekee yhteistyötä varhaiskasvatuksen henkilöstön ja tutkivien sekä kuntouttavien tahojen kanssa.

Vieraskielisten lasten ja perheiden osuus on kasvanut. Tästä johtuen, yksi varhaiskasvatuksen opettajan tehtävä muutettiin henkilöstösuunnitelmassa (2024) kieli- ja kulttuuri opettajan tehtäväksi. Kyseinen opettaja aloitti toukokuussa 2024.

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen Karvin ylläpitämä, varhaiskasvatuksen laadunarviointijärjestelmää Valssi, otettiin käyttöön. Valssi on nivottu osaksi varhaiskasvatuksen laadunhallintaa, johtamista ja päiväkotien arkea.

Valtion erityisavustuksien avulla panostettiin edelleen toiminnan kehittämiseen. Avustuksia on käytetty muun muassa lapsen tuen järjestämiseen. Opetushallitus on myöntänyt Loviisan kaupungin varhaiskasvatukselle hankeavustusta DigiLoviisa -hankkeen toteuttamiselle. Avustuksen tavoitteena on kehittää digitaalisen osaamisen kuvausten mukaista hyvää pedagogista varhaiskasvatustoimintaa sekä valmiuksia digitaalisen osaamisen hyödyntämiseen toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa sekä lasten oppimisessa.

Riskianalyysi

- Varhaiskasvatuslain 36. § tuli voimaan 4.6.2021. Sen mukaan päiväkodin henkilöstön mitoituksesta ei ole sallittua poiketa mistään henkilöstön poissaoloista johtuvista syistä. Sijaistarpeista johtuvat kustannukset ovat edelleen olleet korkeat.

- Henkilöstön riittävyyden haasteet ovat jatkuneet. Kaikkiin tehtäviin ei ole löytynyt muodollisesti kelpoisia. Erityisesti varhaiskasvatuksen opettajien ja sosionomien saatavuus on ollut haastavaa.
- Lapsimäärien kehitystä ei aina kyetä ennakoimaan tarkasti. Muuttuvat lapsimäärät aiheuttavat haasteita palvelujen järjestämisen kannalta. Vuonna 2024 aikana olemme pystyneet noudattamaan lähipalveluperiaatetta eikä jonoja ole syntynyt.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2024

Varhaiskasvatus

	TALOUSARVIO 2024	TALOUSARVIO- MUUTOKSET	TALOUSARVIO 2024 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TILINPÄÄTÖS 2024	POIKKEAMA
Toimintatuotot	544 800		544 800	573 749	18 949
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintakulut	-6 843 314		-6 843 314	-6 584 862	258 452
Toimintakate ulkoinen	6 288 514		6 288 514	-6 011 114	277 401
<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>	<i>-4 291</i>		<i>-4 291</i>	<i>-2 824</i>	<i>1 467</i>
<i>Sisäiset erät</i>	<i>-2 238 029</i>		<i>-2 238 029</i>	<i>-2 186 979</i>	<i>51 050</i>
<i>Kustannuslaskennalliset erät</i>	<i>-587 369</i>		<i>-587 369</i>		

Vastuualueen ulkoinen toimintakate alittaa talousarvion hieman.

Toiminnan tuotot ovat talousarvion mukaiset. Varhaiskasvatuspaikkojen myynnistä saadut tuotot ylittivät arvioidun, varhaiskasvatusmaksujen alittaessa hieman arvioidun toteuman. Varhaiskasvatusmaksujen määrittäminen on tuloperusteinen. Lapsimäärä on pysynyt lähes samana, mutta perheiden tulojen mukaisesti maksut eivät vuoden aikana ole nousseet arvioituun summaan. Toimintakulujen osalta lasten kotihoidon tukea sekä yksityisen hoidon tukea maksettiin arvioitua vähemmän, mikä selittää säästön maksetuissa avustuksissa. Osallistumisaste kaupungin järjestämään varhaiskasvatukseen on korkea. Säästöä syntyi myös palvelujen ostojen osalta varhaiskasvatuksen muskaritoiminnasta, jonka kustannus oli pienempi kuin arvioitu.

Yksikkökustannukset, suoritteet ja tunnusluvut (informatiivinen tieto) (ulkoiset)

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutuma 2024
0–6 -vuotiaiden määrä (1.1.2024)	590	650	641
Varhaiskasvatuksessa			
Lapset	510	570	520
Euroa/lapsi, netto	9 064 ulk.	8 898 ulk.	7 758 ulk.
Ryhmäperhepäivähoidossa			
Lapset	12	12	12
Euroa/lapsi, netto	10 334 ulk.	11 186 ulk.	13 565 ulk.
Yhteensä varhaiskasvatuksessa			
Erytisopettajien tukea tarvitsevat lapset	109	100	84
Vuorohoidossa olevat lapset	28	25	15
Kotihoidon tuet			
Lakisääteinen, lapsia	82	80	67
Yksityisen hoidon tuet			
Lakisääteinen, lapsia	8	7	6
Avoin varhaiskasvatus			
Treffis/perheitä/vuosi	158	200	165

Koulutus

Vastuuhenkilöt: koulutuspäällikkö ja rehtorit

Toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2024

Vastuuhenkilöt: koulutuspäällikkö ja rehtorit

Vastuualueen tehtävät

Esi- ja perusopetus

Perusopetus antaa oppilaille valmiudet ja kelpoisuuden toisen asteen opintoihin. Koulutuksen lakisääteisiin tehtäviin kuuluu esi- ja perusopetus. Tämän lisäksi koulutuspalvelut järjestävät perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaa sekä kerhotoimintaa. Tavoitteena on tarjota tasokkaita koulutuspalveluja lähellä kuntalaisia. Tämä tapahtuu panostamalla hyvään johtajuuteen sekä ammattitaitoiseen ja motivoituneeseen henkilökuntaan. Toiminta on oppilaskeskeistä ja rakentuu yhteiselle vuoropuhelulle.

Oppilaille mahdollistetaan myönteisiä oppimiskokemuksia, jotka kannustavat elinikäiseen oppimiseen. Lisäksi oppilaita opetetaan arvioimaan ja pohtimaan asioita kriittisesti sekä uudistamaan ajattelu- ja toimintatapojaan. Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan mielipiteitään sekä osallistumaan päätöksentekoon.

Toimintaa kehitetään aktiivisesti muun muassa luomalla ja ylläpitämällä yhteistyöverkostoja sekä kehittämällä opettajien ja oppilaiden tieto- ja viestintätekniikkataitoja (TVT) Digisuunnitelman mukaisesti ja joustavia opetusmenetelmiä. Lisäksi opetuksessa kannustetaan yritteliäisyyteen.

Oppilaat saavat tarpeellisen tuen oppimiseen ja kasvuun. Tämä tarkoittaa nopeaa ja järjestelmällistä epäkohtiin puuttumista. Koulu tekee yhteistyötä myös koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Perusopetukseen valmistava opetus

Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on oppilaan kielitaidon kehittäminen sekä valmiuksien antaminen esi- tai perusopetusta varten.

Lukiokoulutus

Lukiot antavat opiskelijoille laadukasta ja ajanmukaista opetusta, joka mahdollistaa hyvät jatko-opintomahdollisuudet. Vastuualueen tavoitteena on laadukkaan lukiokoulutuksen turvaaminen Loviisassa molemmille kieliryhmille. Lukioiden yhteisöllistä toimintakulttuuria kehitetään. Näkyvyyttä ja vetovoimaisuutta parannetaan. Opiskelijoille tarjotaan entistä kattavampaa ja pitkäkestoisempaa opinto-ohjausta sekä erityistä tukea sitä tarvitseville. Yhteydet ympäröivään maailmaan, etenkin korkeakoulu-, kansainvälisyys- sekä työelämä- ja yrittäjyisyhteistyö, painottuvat lukioiden toiminnassa.

Vastuualueen toiminnan painopisteet

- Lapsen ja nuoren kasvua, oppimista ja hyvinvointia tuetaan varhaisen puuttumisen sekä riittävien yksilöllisten ja ennaltaehkäisevien tukitoimien ja toimintamallien avulla yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Toiminta perustuu Lapsiystävällinen kunta -toimintamallin arvoihin ja periaatteisiin.
- Opetus on kielitietoista, monipaikkaista ympäröivää yhteiskuntaa ja digitaalisia oppimisympäristöjä hyödyntävää.
- Koulutuksen henkilökunnan hyvinvointiin ja esimiestyöhön panostetaan.

Toimintaympäristön muutokset suunnittelukaudella ja käynnissä olevat hankkeet

Yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa kehitetään.

Esi- ja perusopetus

- Oppilaiden hyvinvointiin ja oppimisen tukeen panostetaan huomioiden tukeen liittyvät lakimuutokset.
- Suomen malli -hankkeen mukaisesti tuetaan lasten ja nuorten tasapuolista mahdollisuutta harrastaa mielekkäällä tavalla äidinkielestä tai asuinpaikasta riippumatta.
- Kansainvälisyystyö jatkuu.
- Digipolun käyttöönottoa tuetaan ja käytännöt vakiinnutetaan jokaiseen kouluun.
- Kahdella kielellä toteutettavaa opetusta kehitetään yhteistyössä maan johtavien alan tutkijoiden kanssa ja jalkautetaan kouluihin.
- Suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetusta ja valmistavan opetuksen oppilaiden integraatiota perusopetukseen kehitetään edelleen.

Lukiokoulutus

- Lukiokoulutuksessa jatketaan liikuntapainotteista toimintaa, lisätään yhteistyötä yritysten sekä kolmannen sektorin kanssa ja kannustetaan yritteliäisyyteen.
- Lukioiden vetovoimaisuutta vahvistetaan ylläpitämällä laadukasta opetusta sekä suomen- että ruotsinkielisenä palveluna.
- Mahdollistetaan monialaisen ja moniammatillisen yhteistyön avulla hyvät jatko-opintomahdollisuudet.
- Lukiolaisten hyvinvointiin ja opiskelun tukeen panostetaan.
- Lukioiden yhteistyö lähilukioiden kanssa jatkuu.
- Kansainvälisyystyö jatkuu.

Kielitietoisien opetuksen työtapoja vakiinnutetaan. Yhteistyö kirjastojen kanssa jatkuu.

Koulutuksen vastuualueella on käynnissä useita valtion erityisavustuksella rahoitettua hanketta.

Riski-arvio

- Julkisen liikenteen riittämättömyys vaikuttaa oppivelvollisen koulutukseen hakeutumiseen ja koulutukseen sitoutumiseen.
- Mielenterveysongelmat ovat lisääntyneet ja nuorten syrjäytymisriski on kohonnut.
- Tarve koulunkäynnin tukipalveluihin on lisääntynyt.
- Opiskeluhoitopalveluiden ja vammaispalveluiden tarve on lisääntynyt. Hyvinvointialueen palvelutarjonnan saavutettavuus, henkilöstön vaihtuvuus, työnjako ja taloudelliset vastuut ovat epäselviä ja lisäävät kuormittavuutta. Hoitoon pääsy on haastavaa ja tiedonsiirto hyvinvointialueen ja kaupungin välillä on epäselvää.
- Erityistä tukea, vaativaa erityistä tukea ja vieraskielisiä palveluja tarvitsevien oppilaiden määrä on lisääntynyt muuttoliikkeen myötä.
- Koulutuksen vastuualueen esimiesten (koulutuspäällikkö ja rehtorit) työtaakka ja kuormitus ovat lisääntyneet huomattavasti.
- Lukion opiskelijamäärä on vaikeasti ennakoitavissa. Tällä on vaikutusta opetusryhmien määrään ja tuntikehystarpeeseen.
- Maailman taloustilanne vaikuttaa merkittävästi palvelujen kustannuksiin.
- Liikuntahallin kunto luo haasteita opetukselle ja aiheuttaa terveystaitaa niin oppilaille ja opiskelijoille kuin opetushenkilökunnallekin.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2024

Koulutus

	TALOUSARVIO 2024	TALOUSARVIO- MUUTOKSET	TALOUSARVIO 2024 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TILINPÄÄTÖS 2024	POIKKEAMA
Toimintatuotot	1 934 304		1 934 304	2 708 539	774 235
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintakulut	-19 555 398	-18 284	-19 573 682	-18 709 120	864 561
Toimintakate ulkoinen	-17 621 094	-18 284	-17 639 378	-16 000 581	1 638 796
<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>	<i>-8 800</i>		<i>-8 800</i>	<i>-8 818</i>	<i>-18</i>
<i>Sisäiset erät</i>	<i>-8 392 877</i>		<i>-8 392 877</i>	<i>-8 204 119</i>	<i>188 759</i>
<i>Kustannuslaskennalliset erät</i>	<i>-1 521 784</i>		<i>-1 521 784</i>		

Vastualueen ulkoinen toimintakate alittaa budjetoidun. Alitus selittyy sekä ennakoitua isommilla tuloilla että säästöistä menopuolella.

Tulopuolella kotikuntakorvaustulot ja hankeavustukset olivat budjetoitua suuremmat. Myyntituloja kasvattivat myös hyvinvointialueen korvaukset vaikeimmin vammaisten aamu- ja iltapäivähoidosta, jonka järjestämisvastuu siirtyi vuonna 2023 hyvinvointialueelle, mutta kaupunki on järjestänyt toiminnan.

Toimintakulut alittivat talousarvion palvelujen ostojen ja muiden toimintakulujen osalta. Myös henkilöstökulut olivat arvioitua pienemmät. Palvelujen ostojen osalta säästö syntyi matkustus- ja kuljetuspalvelujen osalta, etenkin oppilaskuljetuksissa. Vuoden 2024 aikana laskeneet korot johtivat pienempään koulujen leasing vuokrien toteumaan, kuin mitä oltiin talousarviossa varauduttu.

Yksikkökustannukset, suoritteet ja tunnusluvut (informatiivinen tieto) (ulkoiset)

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutuma 2024
Määrä			
Kouluja	12	12	12
Esikoulu/integroitu oppilaita	3/14	2/4	3/8
Esikouluryhmät/oppilaita	9/107	10/120	8/92
Perusopetuksen ryhmiä/oppilaita	103/1388	102/1394	101/1353
Valmistavan opetuksen oppilaat (31.12.2022)	5/49	5/51	2/13
Erityisen tuen piiriin siirretyt, %	13 %	12,6 %	13 %
Talous			
Esikoulukustannukset/oppilas, netto, euroa	6 710 ulk.	7 074 ulk.	7521 ulk.
Esikoulun kuljetuskustannukset/oppilas, netto, euroa	881 ulk.	831 ulk.	1 140 ulk.
Perusopetuksen kustannukset/oppilas, netto, euroa	9 694 ulk.	10 317 ulk.	10 375 ulk.
Perusopetuksen kuljetuskustannukset/oppilas, netto, euroa	1 039 ulk.	1 088 ulk.	1 125 ulk.
Lukiot			
Opiskelijoita	180	190	202
Opetustunteja	450	450	450
Netto, euro/opiskelija	8 703 ulk.	9 293 ulk.	9 196 ulk.

Vapaa sivistystyö

Vastuuhenkilöt: sivistys- ja hyvinvointikeskuksen johtaja ja rehtori

Toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttaneet tapahtumat vuonna 2024

Opisto tarjosi monipuoliset opiskelumahdollisuudet Loviisan, Lapinjärven ja Pyhtään alueilla molemmilla kielillä. Toiminnan painopisteenä on tasa-arvon ja tasapuolisuuden toteutumisen huomioiminen niin alueellisesti kuin kieliryhmät huomioon ottaen. Painopistealueena ovat myös syrjäytymisvaarassa olevat ihmiset. Olemme muun muassa järjestäneet maksuttoman Finnish for beginners -kurssin suomen alkeissa. Kurssin rahoitus tuli opintotietojärjestelmästä, jota opisto haki Opetushallitukselta.

Opiskelijamäärä on kasvanut, vaikka se on edelleen pienempi, kuin pandemiaa edeltäneen vuoden opiskelijamäärä. Opiskelijamäärä kasvoi 432 opiskelijalla verrattuna vuoteen 2023. Opiskelijamäärää pyrittiin kasvattamaan toteuttaen kurssitoiveita ja vastaamaan kysyntään. Kurssien peruutusmäärä on hieman noussut. 12 % kurseista jouduttiin perumaan liian vähäisen osallistujamäärän takia. Opistossa on kehitetty toimintaa yhteistyössä kaupungin muiden toimijoiden kanssa, erityisesti kulttuuritoimijoiden kanssa. 2024 vuoden aikana otettiin käyttöön valtakunnallinen opinto- ja tutkintorekisteri Koski. 1.1.2024 alkaen toimistosihteerin työnimike muuttui opistosihteeriksi. Opistosihteerin koordinoi ja toteutti kaupungin kesätyöntekijöiden rekrytoinnin. Henkilöstökulut kasvoivat vuoden 2024 osalta, ja sitä selitti muun muassa kunta-alan yleiset palkankorotukset, muutokset työnkuviissa ja osaltaan myös määrävuosikorotukset.

Riskiarvio

Yleisten elinkustannusten hinnannousun on arvioitu vaikeuttavan pienituloisten osallistumista kansalaisopiston kursseille. Opiskelijamäärä vuonna 2024 on kuitenkin kasvanut 432 opiskelijalla verrattuna vuoden 2023 opiskelijamäärään. Vuokrien osalta budjetoitu summa on riittänyt. Budjetti on ylitetty toiminakuluissa, mutta kasvaneet kurssituotot peittivät ylitykset. Vapaan sivistystyöhön kohdistui vuonna 2024 noin 13 % leikkaus valtakunnan tasolla. Kansalaisopiston rahoituksessa Loviisan kaupunki ja Pyhtään kunta ovat korvanneet puuttuvat osan ja toimintaa ei ole tarvinnut supistaa hallituksen leikkausten seurauksena. Lapinjärven kunnan osalta toimintaa on supistettu valtionosuuksien pienentymisen seurauksena.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2024

Vapaa sivistystyö

	TALOUSARVIO 2024	TALOUSARVIO- MUUTOKSET	TALOUSARVIO 2024 MUUTOSTEN JÄLKEEN	TILINPÄÄTÖS 2024	POIKKEAMA
Toimintatuotot	182 000		182 000	267 487	85 487
Toimintakulut	-983 981		-983 981	-1 050 952	-66 970
Toimintakate ulkoinen	-801 981		-801 981	-78 3465	18 517
<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>					
<i>Sisäiset erät</i>	<i>-140 926</i>		<i>-140 926</i>	<i>-138 436</i>	<i>2 490</i>
<i>Kustannuslaskennalliset erät</i>	<i>-82 991</i>		<i>-82 991</i>		

Vastuualueen ulkoinen toimintakate on talousarvion mukainen.

Kurssimaksutuotot ylittävät arvioidun, ja toimintatuotot ovat kokonaisuudessaan arvioitua suuremmat. Toimintakulujen osalta palvelujen ostot sekä aineet, tarvikkeet ja tavarat ylittävät hieman talousarvion.

Yksikkökustannukset, suoritteet ja tunnusluvut (informatiivinen tieto) (ulkoiset)

	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 2024	Toteutuma 2024
Opiskelijoita	4 933	4 700	5 365
Opetustunteja	10 607	11 500	10 070
Nettokustannukset, euro/opiskelija	150 ulk.	171 ulk.	146 ulk.
Nettokustannukset, euro/opetustunti	70 ulk.	69,7 ulk.	77,8 ulk.